

Слюсар К.*

СУВЕРЕННІ ІНВЕСТИЦІЙНІ ФОНДИ

Термін «суверенні інвестиційні фонди» було запроваджено у 2005 році А.Розановим і, хоча єдиної думки щодо його точного значення досі немає, більшість дефініцій трактують СІФ, як інвестиційні фонди, що знаходяться у власності держави, створюються з метою досягнення макроекономічних цілей і володіють, розпоряджаються чи управляють активами, використовуючи різні інвестиційні стратегії, у тому числі інвестуючи в іноземні фінансові активи. СІФ, як правило, формуються за рахунок профіциту платіжного балансу, офіційних операцій з іноземною валютою, надходжень від приватизації, бюджетного профіциту і/або надходжень від експорту біржових товарів [6].

У 1953 році в Кувейті уперше було створено такий фонд під назвою Інвестиційне управління Кувейту (Kuwait Investment Authority) і його метою стало інвестування прибутків, отриманих від продажу нафти, для зменшення залежності країни від даного ресурсу. Країни-експортери нафти почали активно створювати СІФ у 70-их роках, саме тоді з'явилися Abu Dhabi Investment Authority, Alaska's Permanent Fund, Alberta's Heritage Fund, Oman's State General Reserve Fund та ін. Згодом було помічено, що періоди активного створення СІФ, заснованих на прибутках від продажу енергоносіїв, співпадають з періодами підвищення світових цін на нафту [5].

Сьогодні у світі існує понад 50 суверенних інвестиційних фондів, більша частина яких зосереджена в країнах Азії (29% від загальної кількості СІФ, у власності яких знаходиться 40% сукупних активів, якими управляють фонди) та Близького Сходу (28% загальної кількості СІФ, що володіють 35% сукупних активів). Джерелами капіталу 60% існуючих СІФ є доходи від експорту вуглеводнів, 8% СІФ фінансуються за рахунок експорту інших товарів, а 32% від загальної кількості СІФ – нетоварні фонди, створені за рахунок надлишкових валютних резервів центральних банків.

Інвестиційна діяльність СІФ пов'язана з такими типами активів, як публічні акції, цінні папери з фіксованим доходом, приватні акції, нерухомість, інфраструктуру й хедж-фонди. Приблизно 80% СІФ інвестують в публічні акції й така ж їх частка в цінні папери з фіксованим доходом, щодо інших типів активів, то 55% СІФ працюють з приватними акціями, 51% - з нерухомістю, 47% з інфраструктурою та 37% з хедж-фондами [4].

Протягом останніх чотирьох років відбулось суттєве зростання активів, що перебувають в управлінні СІФ. Загальна їх сума зараз складає \$3,51 трлн., що свідчить про 9% зростання порівняно з показником 2009 року і про те, що СІФ продовжують зберігати значущість серед інституційних інвесторів. Три найбільших у світі СІФ – Abu Dhabi Investment Authority (ОАЕ), Norway's Government Pension Fund – Global (Норвегія) і China's SAFE Investment Corporation володіють активами обсягом в 1 трлн. доларів [5].

Розподіл інвестицій СІФ за секторами у 2009 році свідчить про деякі зміни у моделях інвестування, а саме відхід від таких високоризикових секторів, як фінансові послуги та нерухомість, що у 2007-2008 роках були пріоритетними напрямками для інвестування, і натомість вкладання інвестицій у сектори пов'язані з природними ресурсами, інжиніринг-

* студентка 4 курсу спеціальності «міжнародні економічні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: ас. Фаренюк Н.В.

гом та технологіями. Якщо у 2008 на фінансові послуги припадало дві третіх вартості інвестицій СІФ (\$81,7 млрд.), то у 2009 році – 15% (\$10,2 млрд.). Інвестиції СІФ в автомобільну промисловість зросли з 65 млн. доларів у 2008 до 17,4 млрд. доларів у 2009. Так само й обсяги інвестицій в енергетичні ресурси (вугілля, нафта, газ) зросли \$1,3 млрд. до \$11,2 млрд. у 2009 році [3].

Незважаючи на фінансову кризу СІФ продовжували інвестувати на європейських та американських ринках у 2009 році, 42% інвестицій СІФ, що складає 40,7 млрд.дол. були спрямовані на ці ринки. І хоча очевидним є скорочення обсягів інвестицій у ці регіони, воно перш за все пов'язане із загальним зменшенням інвестицій у 2009 порівняно з 2008 – скорочення на рівні 36,6% [3].

Тож якщо на початку тисячоліття у власності СІФ знаходилось активи на суму 1 трлн. дол., то сьогодні вони складають уже більше 3,5 трлн.дол. і за деякими оцінками досягнуть 6 трлн. дол. всього через два роки. Певна річ, ці цифри досить непримітні у порівнянні з активами взаємних, пенсійних чи страхових фондів, але СІФ за обсягом активів уже випередили приватні акції та хедж-фонди.

Цікаво, що зростає також і загальна кількість суверенних інвестиційних фондів: у 2010 році було оголошено про створення 13 нових СІФ у таких країнах, як Колумбія, Гана, Індія, Іран, Ліван, Нігерія, Папуа-Нова Гвінея, Саудівська Аравія, Тайвань і Туніс (хоча деякі з них уже встигли переглянути такі рішення) [1].

У зв'язку з цим постає питання про те, яке ж значення зростаюча популярність суверенних інвестиційних фондів має для сучасних глобальних фінансів. Тут варто зауважити, що збільшення кількості СІФ свідчить про бажання держав зберігати контроль над джерелами утворення національного багатства, представленими у формі наділеності природними ресурсами (такими, як нафта) або резервами, накопиченими у результаті попередніх продажів товарів [2]. І, з цієї точки зору, сучасне зростання важливості СІФ сигналізує про важливі зміни у рамках системи глобальних фінансів, а саме розширення меж прийнятних моделей поведінки держави порівняно із загальноприйнятою на сьогодні практикою.

Література

1. <http://oxfordswfproject.com/2010/09/21/a-new-swf-for-bangladesh>
2. William Miracky Davis Dyer Drosten Fisher Tony Goldner Loic Lagarde Vicente Piedrahita Assessing the Risks THE BEHAVIORS OF SOVEREIGN WEALTH FUNDS IN THE GLOBAL ECONOMY June 2008
3. Back on Course SOVEREIGN WEALTH FUND ACTIVITY IN 2009 SWF Annual Report 2009 MONITOR COMPANY GROUP, L.P. AND FEEM 2010
4. The 2010 Preqin Sovereign Wealth Fund Review
5. 2010 The Trustees of the University of Pennsylvania. The Brave New World of Sovereign Wealth Funds
6. Setting up a Sovereign Wealth Fund: Some Policy and Operational Considerations Udaibir S. Das, Yinqiu Lu, Christian Mulder, and Amadou Sy, IMF working Paper